

Consiliul Județean Harghita
Harghita Megye Tanácsa

HMTJ ____/2015 (__.__.2015)

Ikt.sz.: ____/__.__.2015

JELENTÉSTERVEZET

A megyei és regionális fakitermelő és ffeldolgozó ipar helyzete

Készítette: **Elemző Csoport**

Harghita Megye Tanácsa

Jelen tervezet a **Harghita Megye Tanácsa Elemző Csoportja** által véleményezésre előterjesztett anyag. Kérjük, hozzászólásait, javaslatait **2015. -ig** fogalmazza meg és küldje el az elemzo@hargitamegye.ro e-mail címre.

A JELENTÉSTERVEZET ELŐTERJESZTÉSÉNEK IDŐPONTJA 2015. május.

Hivatkozott dokumentumok:

Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei – domenii de excelență ale Regiunii Centru – ADR Centru (<http://adrcentru.ro>)

Az Országos Statisztikai Intézet adatbázisai

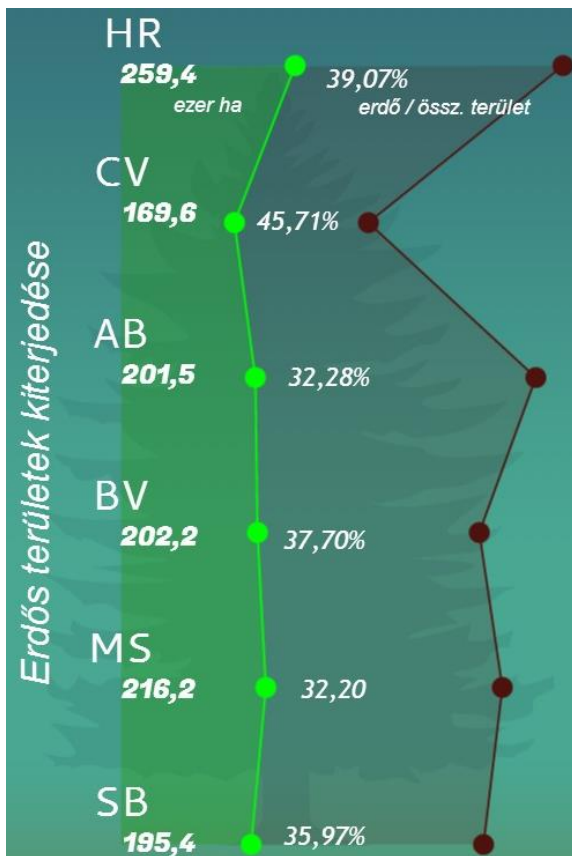
Papírgyártás Székelyföldön – Hargita Megye Tanácsa Fenntartható Erdőgazdálkodás Munkacsoportjának jelentése

A gyergyószentmiklósi Arbor Szövetség adatai

I. Bevezetés

A fafeldolgozás és a bútorgyártás nagy hagyományú iparágazatnak számít mind a megyénkben, mind a közép-romániai fejlesztési régióban. Az Országos Statisztikai Hivatal információi szerint 2011-ben országos szinten a fafeldolgozás és a fából készült termékek gyártása 2,6%-ot tett ki a feldolgozóiparban előállított össztermék értékéből, míg a bútorgyártás 1,9%-át adta az ágazat termelésének.

II. Főbb megállapítások

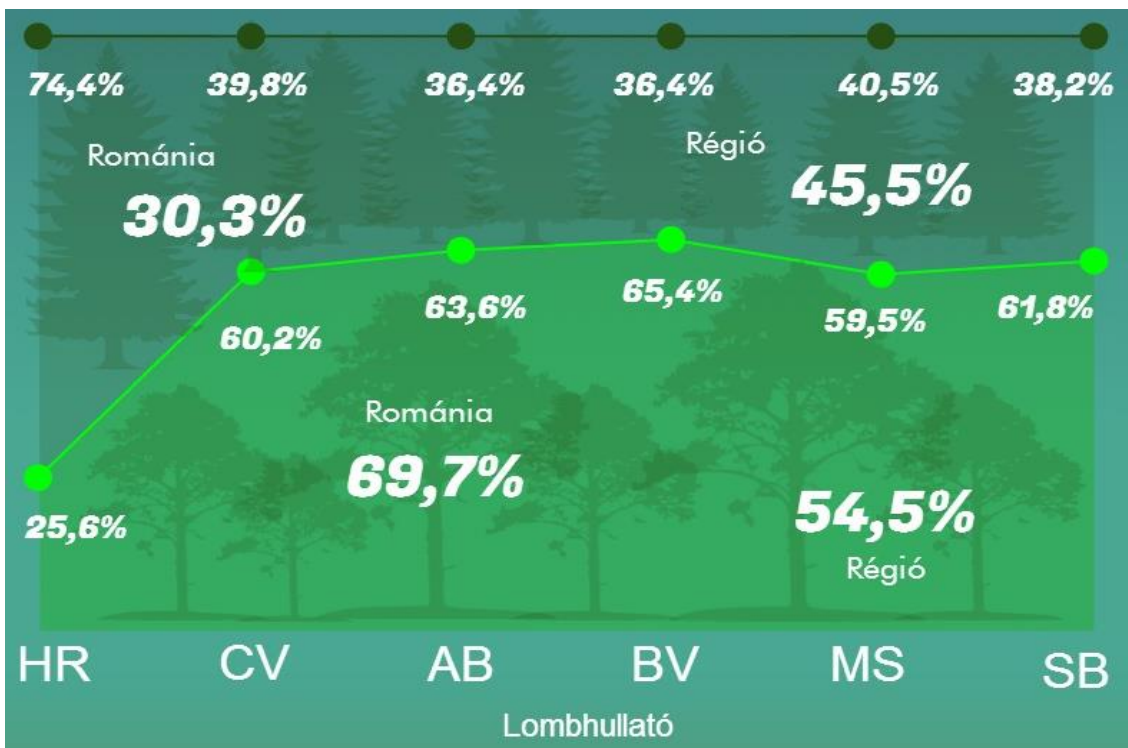
Természeti erőforrások. A közép-romániai fejlesztési régió megyéinek erdőállománya

Az Országos Statisztikai Hivatal (a továbbiakban OSH) 2013-as évre vonatkozó adatai szerint Románia erdeinek területe megközelíti a 6,4 millió hektárt, amelyből 1,244 millió hektárt tesz ki a régió erdeinek nagysága, ez pedig mintegy 19,5%-ot jelent. Hargita megye erdős területeinek kiterjedése 259 400 hektár, Kovászna megyében ugyanaz a mutató 169 600 hektár, míg Maros megyében 216 200 hektár. A régióban található megyék erdős területeinek kiterjedését a baloldalt látható ábra szemlélteti.

Az erdős területek struktúrája országos szinten a lombhullató erdők felé mutat, hiszen az erdők mintegy 70%-át ez alkotja. A régió szintjén ez kevesebb, hiszen a hegyvidék miatt nagyobb arányban vannak a tűlevelűek. A régióban a lombhullató erdők közel 55%-ot, míg a tűlevelűek 45%-ot tesznek ki. A kiterjedt hegyi területnek köszönhetően Hargita megyében 192 900 hektárt tesznek ki a tűlevelű fajok által borított területek, 66

Saját szerkesztés: Forrás: OSH, TEMPO-Online

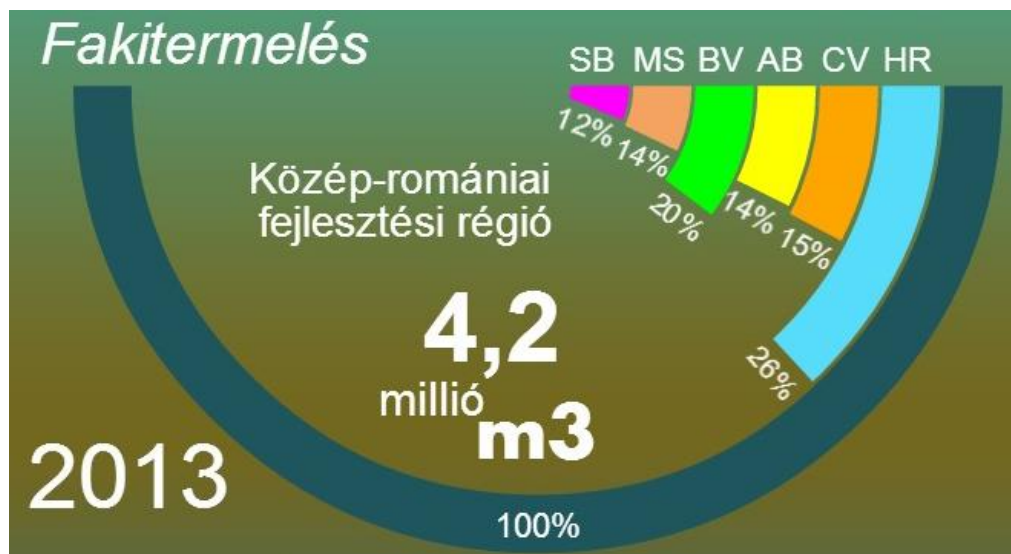
500 hektárt a lombhullató erdők, míg a „más típusú területek” kategóriájához 4700 hektár tartozik. Kovászna megyében a tűlevelű erdők 67 500 hektárra terjednek ki, a lombhullatók 102 100 hektárra, a maradék 1700 hektár más típusú területnek számít. Maros megyében 87 600 ha a tűlevelű erdők kiterjedése, 128 600 ha a lombhullatóké, valamint 3500 ha számít más típusú területnek.

Saját szerkesztés: Forrás: OSH, TEMPO-Online

A kitermelt famennyiség

A Közép-romániai Fejlesztési Régió fakitermelő tevékenysége jelentős, 2013-ban 4,2 millió köbméter fát termeltek ki a hat megyében összesen, ami a második legtöbb a romániai régiók rangsorában. Ennek a mennyiségnek nagyjából az egynegyedét Hargita megye adja, 1 095 500 m³-rel, Kovászna megyében ugyanez a mutató 626 200 m³, míg Maros megyében 574 400 m³.

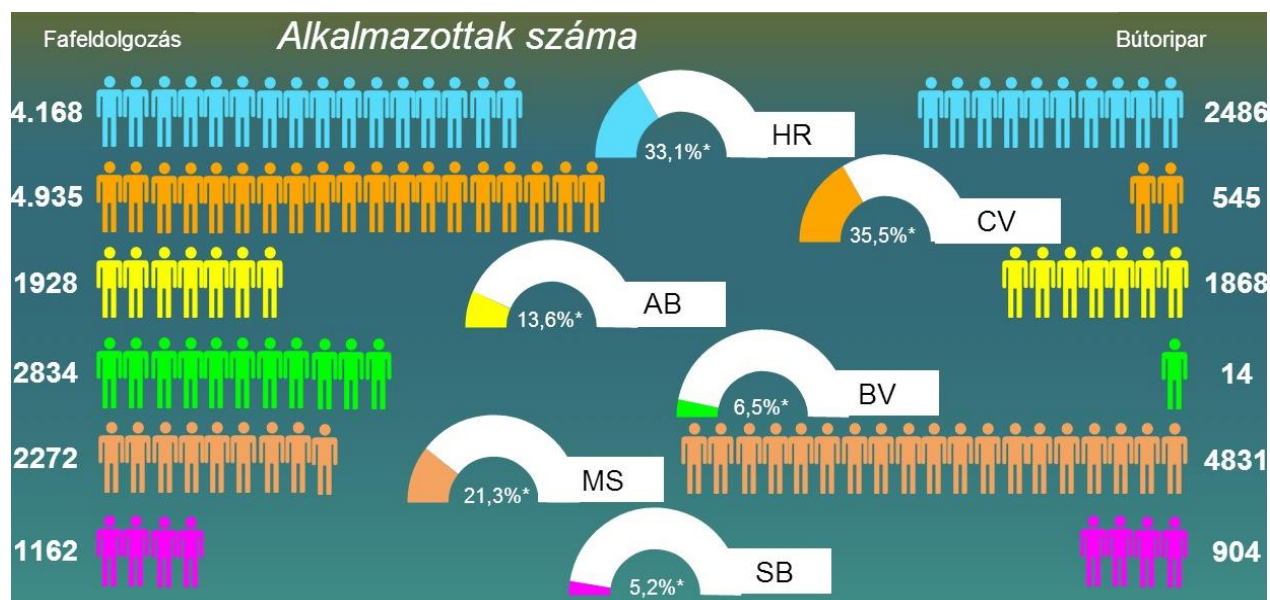
Saját szerkesztés: Forrás: ADR Centru

A régióban a kitermelt fa többsége tűlevelű (54% a 2013-mas évben). Hargita megyében szintén a tűlevelű fajok vannak többségben, ezekből 2013-ban 835 300 m³-t termeltek ki, ami a megyében kitermelt mennyiség háromnegyedét jelenti. A többi fafajta, azaz a bükk, tölgy, különböző kemény és lágy fafajták 260 200 m³-t ad ehhez a mennyiséghez. Kovászna megyében 288.300 m³-t tűlevelű fát termelnek ki (az összmennyiség kevesebb mint fele), míg a más fajtákból 337 900 m³-et. Ha Maros megye fakitermelését nézzük, a tűlevelű fajták 275 900 m³-t, a többi fafajta valamivel többet, 298 500 m³-t tesz ki.

Hargita megyében a fafeldolgozással és a bútorgyártással foglalkozó gazdasági szervezetek üzleti forgalma a 9%-át adja a megyében működő összes gazdasági szervezet éves forgalmának, és 7%-át a megyei összprofitának.

Munkaerő-állomány

A fafeldolgozásban és a bútorgyártásban alkalmazottak száma a régióban levő megyékben a következőképpen alakult:

Saját szerkesztés: Forrás: OSH, TEMPO-Online

Az OSH adatai szerint a régióban a 2012-es évben közel 28 ezer alkalmazott dolgozott a fát feldolgozó ágazatokban, amelyből 17 299 a feldolgozóiparban, vagyis fűrészáru készítésében, míg 10 648 a bútorigarban és egyéb, fa késztermék gyártásában.

2012-ben a Hargita megyei fafeldolgozó iparban 4.168 személy dolgozott, a bútorgyártó iparban 2.486. Az említett ágazatok alkalmazottjai a feldolgozóipar¹ egészének alkalmazottjaiból 33,1%-ot tesznek ki együttesen, ami igen jelentős hányadnak számít. Kovászna megye esetében ennél is nagyobb ez az arány (35,3%), itt 4.935 ember dolgozott a fafeldolgozó iparban, és további 545 a bútorgyártásban.² Maros megye esetét tekintve az látható, hogy a fűrészáru- és bútorgyártásban együttesen 7.103 személy dolgozik (a feldolgozó ipar alkalmazottainak 21,3%-a), ez pedig a legmagasabb mutatónak számít régiószinten, meghaladva Hargita megye vonatkozó mutatóját is. Maros megyében mindenekelőtt a bútorgyártásban foglalkoztatottak száma magas.

III. Hipotetikus elemzés

Egy hipotetikus esetből kiindulva azt vizsgáltuk, milyen hatással lenne Hargita megye gazdaságára, ha egy multinacionális fafeldolgozó cég létesítene munkapontot a területén vagy a szomszédságában. Feltételezzük, hogy ez a cég jóval nagyobb nyersanyag-feldolgozási kapacitással bírna, mint az átlagos helyi vállalatok. Az eddig készült elemzések és számítások alapján, a megyében működő fafeldolgozó és bútorgyártó vállalatok feldolgozási kapacitásából, nyersanyagszükségletéből kiindulva, azt összevetve egy multinacionális cég becsült kapacitásával és nyersanyagszükségletével becslést készítettünk egy ilyen volumenű vállalat esetleges ideköltözésének következményeiről.

Egy multinacionális vállalat Hargita vagy szomszédos megyei munkapont-létesítésének várható hatásai a helyi munkaerőpiacra

A rendelkezésre álló elemzések és számítások alapján egy fafeldolgozó kisvállalkozás fenntarthatósága, illetve az alapvető kiadások fedezéséhez szükséges jövedelem megszerzése érdekében egy alkalmazottnak a következő nyersanyagmennyiséget kell feldolgoznia:³

- fűrészárugyártás: 25 m³/hónap/alkalmazott;
- késztermékgyártás: 5 m³/hónap/alkalmazott.

Ebből az információból kiindulva megbecsülhető, hogy az a rönkfamennyiség, amit egy 100 alkalmazottal dolgozó, késztermékgyártó vállalatnak fel kell dolgoznia, 500 m³ havonta, illetve 6000 m³ évente.

¹ A feldolgozó ipar főágazata számos gazdasági tevékenységet foglal magába, többek között az élelmiszeripart, a textilipart, a kőolajelőállítást vagy a gyógyszeripart is.

²Forrás:

http://www.adrcentru.ro/Document_Files/Analiza%20sectorului%20silvicultura,%20lemn,%20mobila_efsqqb.pdf

³ A gyergyószentmiklósi Arbor Szövetség adatai szerint

Figyelembe véve a rendelkezésünkre álló legfrissebb adatokat a feldolgozott famennyiségre és a fafeldolgozó, illetve bútoriparban foglalkoztatott személyek számára vonatkozóan, látható, hogy 2013-ban – átlagosan – egy alkalmazott 165 m³-t dolgozott fel Hargita megyében, 114 m³-t Kovászna megyében és 81 m³-t Maros megyében. Ez egy 120 m³-es átlagos feldolgozási mutatót jelent a két megyét tekintve.⁴

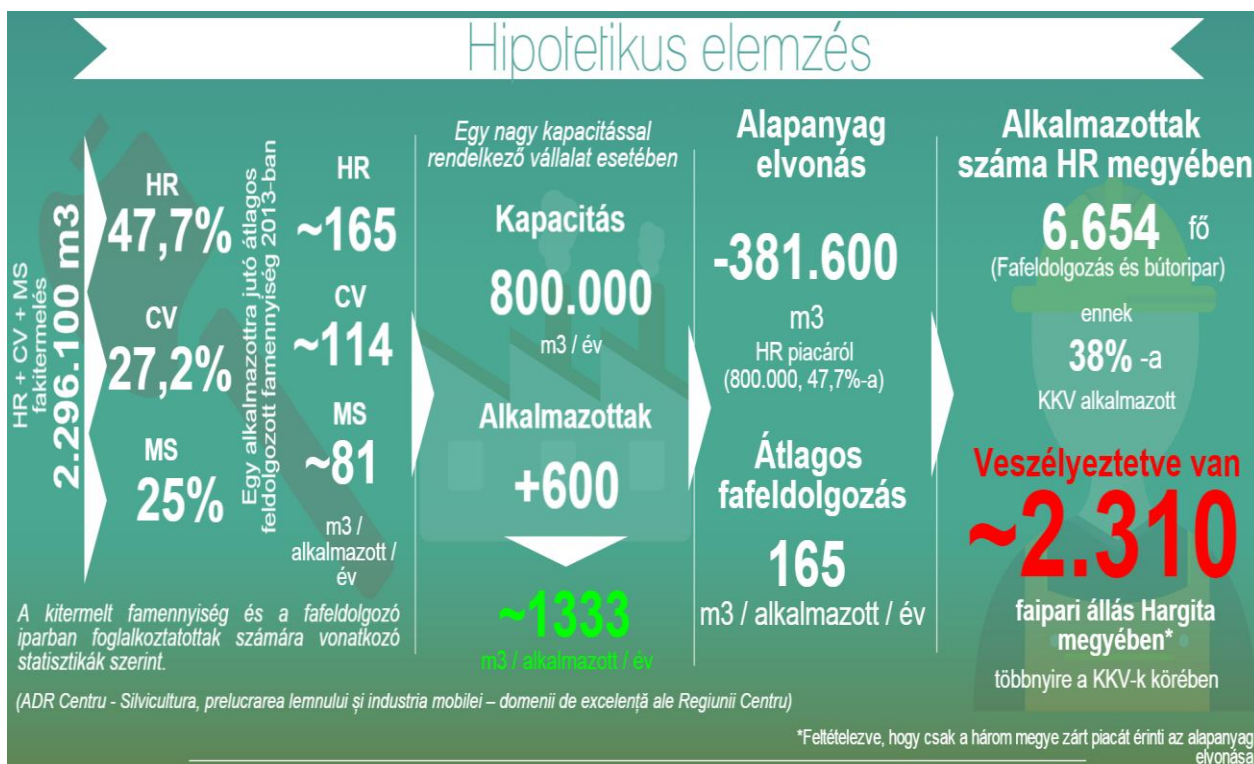
Egy vállalat esetében, amely, az alkalmazott technológiának köszönhetően, nagy feldolgozó kapacitással rendelkezik, képes feldolgozni évente 800 000 m³ rönkfát csupán 600 alkalmazottal. Ebben az esetben a fennebb számolt mutató 1333 m³ / alkalmazott / év lesz. A technológia lehetővé teszi, hogy akár 10-szer gyorsabban tudjon fűrészárut előállítani, mint a kisvállalkozások a térségben, ami negatív hatással lehet a munkaerőpiacra.

Hargita, Kovászna és Maros megye mutatóit összesítve elmondható, hogy a fakitermelés nagysága elérte az évi 2,29 millió m³-t. E mennyiség 47,7%-a Hargita megye erdeiből származott. Ha figyelembe vesszük, hogy az új vállalatnak szüksége van 800 000 m³ alapanyagra, amelynek a kitermelési mutatók szerint kb. 47,7%-át Hargita megye adja, akkor az átlagos megyei feldolgozás alapján mintegy 2310 alkalmazott munkáját képező alapanyagot (381 600 m³) von el a megyei piacról.

Hatása a vállalkozói szférára

A 2013-mas évben a fakitermelés mértéke Hargita megyében 1,09 millió m³ volt. Az elemzésnek megfelelően, ha továbbra is megmaradunk a 381 600 m³ fa elvonása mellett a piacról, akkor elmondható, hogy a vállalatok elveszítik az alapanyaguk mintegy 35%-át, így számos kisvállalat működése és életképessége kerül veszélybe.

⁴ Az alkalmazottak számát illetően a 2012. évi adat a legfrissebb.

IV. Következtetések

Bár sok esetben egy multinacionális cég megjelenése egy helyi vagy regionális piacon kedvező hatással van a térség gazdaságára, a családi, illetve közepes vállalkozások számára nem örömhír. Optimális esetben ezek a befektetők munkahelyeket teremtenek, és a térség munkaerőpiacáról alkalmazzák a szükséges személyzetet, anélkül, hogy más munkahelyeket szüntetnének meg abban az ágazatban, amelyben tevékenykednek, de egy gyengébb vásárlóerővel rendelkező, rurális jellegű megyében ez nem feltétlenül van így.

Hargita megye esetében a fafeldolgozás és a bútortipar fontos tevékenységet jelent a gazdaságban, amelyben a vállalkozói szféra számos jövedelmező vállalkozást hozott létre. Tekintve, hogy egy hagyománnyal rendelkező tevékenységről van szó, a térségben olyan szakemberek dolgoznak, akik tapasztaltak a fafeldolgozásban. Így tehát a vállalkozások megfelelő munkaerőt találnak a helyi piacokon.

A családi vállalkozásokra e jelenség negatív hatása nagyobb, mint egy komolyabb tőkével és üzleti kapcsolattal rendelkező nagyvállalat. A Hargita Megyei Közpénzügyi Igazgatóság adatai szerint 2013-ban 223 olyan kis- és középvállalkozás volt a megyében, amely fakitermeléssel vagy fafeldolgozással, bútorkészítéssel foglalkozik. E cégek alkalmazottainak száma meghaladja a 2500-at, vagyis a fafeldolgozás és bútortiparban dolgozók közel 38%-át.

Hipotetikus elemzésünkben olyan lehetséges helyzetet mutattunk be, amelyben egy külföldi befektető betör a piacra, jóval nagyobb feldolgozási kapacitással, mint amekkora általában a megyék vállalatának van. Az elemzés adataira támaszkodva kijelenthetjük, hogy egy ilyen vállalat megjelenése akár több mint 2300 munkahely megszűnésével is járhat az ágazatban, Hargita megyében. Továbbá több vállalkozás jövedelmezőségét is alááshatja, a munkalehetőségek mellett egész vállalkozásokat szüntetve meg.

V. Javaslatok

Hargita Megye Tanácsa Középtávú Gazdaságfejlesztési Stratégiájának 3. számú, *Fenntartható erdőgazdálkodás – versenyképes megyei faipar* című prioritása értelmében:

- A fenntarthatóság és a versenyképesség megvalósulásának érdekében a helyi cégeknek a kitermelt faanyagot magas feldolgozottságú végtermékként kell értékesíteniük, mivel ez egyrészt munkahelyeket teremt a megyében, másrészt többletjövedelmet jelent az érintett gazdasági szereplők számára, tehát a hangsúly ne a kitermelésen, hanem a megyei kis- és középvállalkozások termékgyártásán legyen.

- Törekedni kell arra, hogy a helyi faanyagot helyi cégek helyi szakemberekkel dolgozzák fel.

Hargita Megye Tanácsa 2013-ban született, Robinwood Plus című, az Európai Unió 2014–2020-as erdőgazdálkodási stratégiájához való hozzájárulás érdekében kidolgozott ajánlás csomagja értelmében:

· A fafeldolgozásban és bútorgyártásban érdekelt kis- és középvállalkozások számára szakmai segítséget kell nyújtania Hargita Megye Tanácsának (pl. különféle szakmai fórumok szervezése, együttműködések kiépítésében való segítség, forrástérkép készítése), annak érdekében, hogy elérhessék azt a kritikus tömeget, amely lehetővé teszi, hogy beruházzanak versenyképességük növelésébe.

· A létező politikákat és rendelkezéseket a helyi kis- és középvállalkozók specifikus igényeihez és rendelkezéseihez kell igazítani, annak érdekében, hogy a törvénykezés ne lehetetlenítse el a kis- és középvállalkozások működését.

- Az illegális fakitermelők tevékenységének felszámolása
- Meg kell szüntetni azokat az illegális fakivágásokat, melyeket a beerdősödött, nem ültetett „kaszálókon” végeznek, takarítás címszó alatt
- A nem helyben, megyei vállalkozások által kitermelt, feldolgozott többletfát a közvetítők ne tudják eladni a multinacionális cégeknek nyersanyagként.

- Közvetítő szerep felvállalása – együttműködési megállapodások, partnerségek kialakítása a fakitermeléssel, értékesítéssel foglalkozó megyei kis- és középvállalkozások és a magánerdő-tulajdonosok és közbirtokosságok között. Ilyen partnerségek kialakításával jobb áron lehetne értékesíteni a nyersanyagot és a fából készült végtermékeket egyaránt.
- Megyei szinten megnőtt a kereslet a szakmunkások iránt, a helyi kis- és középvállalkozók körében egyre nagyobb szükség van a fa megmunkálásában jártas szakemberekre – asztalosok, ácsok. A Hargita Megye Tanácsa alárendeltségébe tartozó Hargita Megyei Művészeti Népiskola ebbe az irányba próbált elindulni, több szakkal járul hozzá a megyei szakképzési programhoz: hagyományos és modern ácsképzés, fafaragás, székelykapu-faragás, asztalosképzés, népi bútorfestés. A megyei szakiskolai képzés többé-kevésbé igazodik a munkaerő-piaci kereslethez is: a fa megmunkálásában jártas emberekre (asztalosok, ácsok) óriási szükség van megyeszinten, akik ilyen szakmát végeznek, jobb eséllyel helyezkednek el az iskola befejezését követően.
- Hargita Megye Tanácsa előző évben is megfogalmazta azokat a javaslatokat, melyek a felelős minisztérium hatáskörébe tartoznak, ezeket 2014 júniusában átadta Doina Pană erdészeti, vízügyi és halászati miniszternek. A Hargita megyei illegális fakitermelések kapcsán számos problémára hívták fel a miniszter figyelmét:
 - A nyersanyag- és fűrészáruelexport azonnali leállítása, illetve az exporttevékenységre adó kivetése, melyből egy alapot hoznának létre. Az ide összegyűlt összeget az erdők beültetésére fordítanák.
 - A helyi kis- és középvállalkozók védelme, akik fafeldolgozással, favégtermék-készítéssel foglalkoznak, a közbeszerzéseknél előnyben részesülnének. Azok a cégek, amelyek csupán nyersanyagot gyártanak, csak a közbeszerzések második fordulójában versenyezhetnek.

VI. Eljárás

Cím	A fakitermelő és ffeldolgozó ipar helyzete a Központi Fejlesztési Régióban
Hivatkozás:	-
Jogi alap:	-
Stratégia / Program	Hargita Megye Tanácsa Középtávú Gazdaságfejlesztési Programja, 2012–2020 3. Prioritás: Fenntartható erdőgazdálkodás – versenyképes megyei faipar
HMT-határozat/elnöki rendelet száma és kelte:	
Illetékes struktúra:	Elemző Csoport
Végleges jelentés kelte:	-
Korábbi jelentések a témában:	
A témában folytatott konzultáció:	Az Elemző Csoport honlapja http://elemzo.hargitamegye.ro